пам'ять – зберігаючи водночас функції культурної тяглості та соціальної стабілізації.

Список використаних джерел

1. Бенюк Б.-Г. Український театр в часі війни: публіцистичний та науковий дискурс. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал*. 2024. № 4. С. 451–457.
2. Бортнік Ж. І. Між документальним та постдокументальним: вектори пошуків сучасної української драми. *Брехтівський часопис (Brecht-Heft)*. 2023. № 9. С. 57–71.
3. Бурназова В. Феномен харизми викладача у процесі становлення духовно-культурної ідентичності студентів. *Естетика і етика педагогічної дії*. 2025. Вип. 32. С. 60–71. https://doi.org/10.33989/2226-4051.2025.32.347815
4. Цисельська О. Український театр в умовах російсько-української війни: історіографія питання. *Питання культурології*. 2025. № 46. С. 126–137. https://doi.org/10.31866/2410-1311.46.2025.348534

УДК 792.01:37.013.2
ORCID https://orcid.org/0009-0001-5836-5016

ТЕАТРАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ОСОБИСТІСНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Городенко А.Б., здобувач вищої освіти
Науковий керівник: Бурназова В. В., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри сценічного мистецтва і культури
Київський національний університет технологій та дизайну

Ключові слова: театральна педагогіка, творчість, освіта, особистість, педагогічна майстерність, особистісна трансформація.

Театральна педагогіка є сучасним напрямом освітньої діяльності, який поєднує мистецтво театру з навчальним процесом. Вона орієнтована не лише на засвоєння знань, а й на формування цілісної, творчої та емоційно розвиненої особистості. У сучасних умовах освіти особлива увага приділяється розвитку комунікативних здібностей, креативності та емоційного інтелекту – і саме театральна педагогіка ефективно реалізує ці завдання [1; 6].

Театральна педагогіка виступає як інструмент особистісної трансформації, оскільки впливає на людину комплексно: залучає не лише інтелект, а й емоції, тіло, уяву та досвід. Через участь у театралізованій діяльності людина не просто засвоює інформацію, а проживає її, що значно підсилює ефект навчання та саморозвитку [2].

Однією з ключових функцій театральної педагогіки є розвиток творчої особистості. Вона сприяє формуванню креативності та нестандартного мислення, уяви та фантазії, емоційної чутливості, здатності до самовираження. У процесі театральної діяльності активізуються різні психічні процеси: пам'ять, увага, мислення, уява – завдяки тому, що навчання набуває ігрової та емоційно насиченої форми.

Театральна педагогіка є ефективним засобом формування педагогічної майстерності вчителя. Дослідники наголошують, що педагогічна техніка поділяється на внутрішню (психічну) та зовнішню (фізичну). До внутрішньої належать: самоконтроль, емоційна стійкість, концентрація уваги, здатність до саморегуляції. До зовнішньої – мовлення (інтонація, дикція, темп), міміка, жести, пластика тіла [5].

У формуванні вербальної техніки важливу роль відіграють засоби театральної педагогіки: сценічне мовлення, образність висловлювання, імпровізація. Саме через театральну практику педагог стає більш виразним, впевненим і здатним ефективно взаємодіяти з аудиторією. Такий підхід забезпечує гармонійне поєднання логічного мислення з емоційним переживанням, що робить навчання більш глибоким і усвідомленим [3; 4].

Важливим аспектом театральної педагогіки є розвиток емоційної сфери: усвідомлення власних емоцій, керування ними, вираження почуттів через мову тіла та мовлення, розуміння емоцій інших людей. Театральні вправи створюють безпечне середовище, у якому можна експериментувати з емоціями, не боячись помилок, що допомагає подолати внутрішні бар'єри та страх публічних виступів.

Особистісна трансформація у театральній педагогіці відбувається через діяльність. Основними механізмами є: рольова гра, імпровізація, колективна творчість, проживання ситуацій. Роль дозволяє людині вийти за межі звичного «я» і спробувати нові моделі поведінки. Імпровізація розвиває спонтанність, гнучкість мислення та здатність швидко реагувати на зміни. Колективна діяльність формує навички взаємодії, відповідальності та співпраці [1; 7].

У навчальному процесі використовуються різноманітні театральні методи: драматизація навчального матеріалу, рольові ігри, інсценізація, етюди, імпровізаційні вправи, робота з текстами (монологи, діалоги). Особливу роль відіграє створення спеціального творчого середовища із використанням реквізиту, костюмів, музики. Театральна педагогіка також ефективно застосовується у вивченні мов – виконання ролей та програвання ситуацій сприяють розширенню словникового запасу, покращенню вимови, розвитку інтонації та формуванню комунікативних навичок.

У сучасному освітньому просторі театральна педагогіка набуває особливого значення, відповідаючи потребам суспільства у творчих, комунікабельних, емоційно зрілих особистостях, здатних адаптуватися до

змін. Застосування театральних методів робить навчання більш живим, інтерактивним і ефективним, допомагає перейти від пасивного засвоєння інформації до активної участі у навчальному процесі [2; 6].

Таким чином, театральна педагогіка є ефективним інструментом особистісної трансформації, оскільки забезпечує всебічний розвиток людини – впливає на інтелектуальну, емоційну та соціальну сфери, формує творчу, впевнену та комунікабельну особистість. Її використання в освітньому процесі дозволяє не лише підвищити якість навчання, а й сприяти глибокому самопізнанню та самореалізації.

Список використаних джерел

1. Бурназова В. В. Роль комунікації акторів зі слухачами/глядачами у процесі театрально-сценічної діяльності. Часопис Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського. 2024. № 2(63). С. 85–99. DOI: https://doi.org/10.31318/2414-052X.2(63).2024.310291

2. Бурназова В. В. Шляхи формування готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до сценічної діяльності у процесі інструментальної підготовки. Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки. 2023. Вип. 1. С. 210–217. DOI: https://doi.org/10.31494/2412-9208-2023-1-1-210-216

3. Бурназова В. В. Феномен харизми викладача у процесі становлення духовно-культурної ідентичності студентів. Естетика і етика педагогічної дії. 2025. Вип. 32. С. 60–71. DOI: https://doi.org/10.33989/2226-4051.2025.32.347815

4. Бурназова В. В. Освітянин майбутнього покоління: роль креативного викладача в соціокультурному просторі. Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету. 2024. Вип. 2. С. 20–27. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/zbirnuk_nayk_praz/2024/2/5.pdf

5. Зязюн І. А. Педагогічна майстерність : підручник. Київ, 2008.

6. Черненко Н. І. Театральна педагогіка як засіб формування педагогічної майстерності. Херсонський державний аграрно-економічний університет. 2021. URL: https://dspace.ksaeu.kherson.ua/handle/123456789/7655

7. Мартиненко І. О. Шкільний театр і педагогічна майстерність вчителя. Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education. 2019. DOI: https://doi.org/10.31652/2412-1142-2019-54-118-121